

नेपालको पहिलो

कृषि

साप्ताहिक

Nepal's First Agriculture Weekly

Shreenagar

श्रीनगर - कृषकको सहयात्री
"कृषकको उन्नती, समृद्धि तथा सुखद जीवनप्रति समर्पित"

कृषकको समस्याको सहि पहिचान अनी समाधान.....
श्रीनगर एगो फार्म

www.safnepal.com

● वर्ष ४ ● अङ्क ३० ● २०७२ फागुन १६ गते आइतबार ● (Feb. 28, 2016) मूल्य रु.१०/-

सम्बन्ध चिसिदै

० पृष्ठ ३ मा

आजबाट किसान कल
सेण्टर शुरु

० पृष्ठ ५ मा

पशुपंक्षी औषधी कारोबारमा

दुइ नम्वरी धन्दा :

उपाध्यक्ष गुरुङ् ० पृष्ठ ३ मा

० पृष्ठ ३ मा

मन्त्री विरुद्ध
वैज्ञानिकहरु
सर्वोच्च
अदालतमा

DDC[®]
Committed to Quality

गुणस्तरीय र उत्कृष्ट
स्वादको लागि स्वदेशी उत्पादन
डिडिसि घ्यू अव
रु १० प्रति लिटर
छुटमा सर्वत्र
उपलब्ध छ ।

व्यापारिक प्रयोजनको लागि छुट्टै
योजना रहेको छ ।

सम्पर्क: ८८११३२७, ८३५५०२८,
९८८१५१२३७९

दुग्ध विकास संस्थान
(नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्व भएको)

वीउ बिजनको वर्तमान अवस्था र खाद्य सुरक्षा

कृषि विकास रणनीतिमाथि प्रश्न

कृषि विकासका लागि बनाइएको कृषि रणनीतिमाथि अहिले विभिन्न खाले टिकाटिप्पणी गर्न थालिएको छ । कृषि विकास रणनीति किन बन्यो र कसरी कार्यान्वय गर्नु पर्दछ भन्ने कुरामा भने कुनै पनि चर्चा भएको पाइँदैन । सरकार परिवर्तनसँगै नीति नियमलाई पनि परिवर्तन गराउने बानी परेकाहरूलाई त यस्ता खाले नीतिहरूको पटक पटक परिवर्तन गर्न पाइयोस् भन्न ध्याउन्न पनि होला । तर, वर्तमान अवस्थामा नेपालको कृषि क्षेत्रलाई विकास गर्ने र कृषिमा मुलुकलाई साँच्चै नै आत्मनिर्भरतातिर लैजाने हो भने लामो प्रतिक्रिया पछि आएको कृषि विकास रणनीतिलाई तत्कालै कार्यान्वय गर्न तर्फ सम्बन्धित सरोकारवाला निकायहरू क्रियाशील भएर लाग्नु जरुरी छ ।

कृषि विकास रणनीतिलाई कार्यान्वयन गर्नका लागि पनि किसान आयोग गठनलाई तत्काल शुरु नगर्ने हो भने कृषि विकास रणनीति पनि “हात्ति आयो हात्ति आयो फुस्सा” भने जस्तै नहोला भन्न सकिँदैन । पछिल्लो समयमा युवा पुस्ताको जुन किसिमले कृषि क्षेत्र उत्साह देखिन्छ त्यसलाई कायम राख्नका लागि पनि नेपाल सरकारले कृषिमा धेरै नै काम गर्नु आवश्यक छ । विगतमा देखिएका अनुदानमूखि कार्यक्रमहरूलाई अलि परिष्कृत गर्दै व्यवहारिक हुने किसिमले लैजाने हो भने त्यसले सार्थक परिणाम पनि लिन सक्छ । हिजो के भयो भन्दा पनि भविष्यमा के गर्ने भन्ने सकारात्मक सोच लिन सक्थ्यो भने पक्कै पनि सुधार हुनेछ ।

अहिले विश्वव्यापी अवस्थालाई हेर्ने हो भने कृषि उत्पादनका लागि उर्वराशक्ति कायम रहेको नेपालको माटोको विकल्प छँदैछैन । हरेक समय हरेक बाली उत्पादन गर्न सकिने नेपालको भूमिमा कर्म गर्ने र राज्यले सोही अनुरूपको व्यवस्थापन गरिदिने हो भने दुई दशक अघि जस्तै नेपालले आफूले उत्पादन गरेका कृषि उपजहरूलाई फेरि निर्यात गर्न सक्ने अवस्था आउन सक्छ । हो, त्यही अवस्थाको सिर्जना गर्ने र आयात न्यूनीकरण गर्दै निर्यातमुखि कृषि उत्पादनमा जोड दिने काममा कृषि विकास रणनीतिलाई उभ्याउनु जरुरी छ । कृषि विकास रणनीतिमा अटाउन नसकेका वा छुटेका कुराहरूलाई समेत परिमार्जित गर्दै नेपाली किसानहरूले अपनत्व अनुभूति गर्ने वातावरण सिर्जना हुन सकेको छैन । तसर्थ धेरै समयको धैर्यपछि आएको कृषि विकास रणनीतिमाथि सो नीति निर्माणमा संलग्नहरूबाट नै टिकाटिप्पणी हुनु पक्कै पनि कृषि क्षेत्रको विकासका लागि उचित होइन । त्यसकारण कृषिको विकासमा अग्रसर सरोकारवालाहरू सचेत हुनु पर्ने देखिन्छ । ■

आफ्नै सूचना

नेपालको पहिलो कृषि साप्ताहिकका रूपमा प्रकाशित कृषि साप्ताहिकमा तपाईंका क्षेत्रमा भए/गरेका कृषि क्षेत्रसँग सम्बन्धित सूचना/समाचार वा लेख/रचनाहरू छनू भने हामीलाई बिहिबारभित्र पठाउनुहुन अनुरोध गरिन्छ ।

सम्पर्क

कृषि साप्ताहिक, बागबजार

इमेल : sajnepal@gmail.com

web: www.krishionline.com

“जस्तो रोप्यो त्यस्तै फल्छ” भन्ने हाम्रो समाजको पुरानो उक्तिबाटै यो बुझिन्छ, की बाली उत्पादनमा मात्रात्मक तथा गुणात्मक वृद्धि ल्याउन वीउको अहम भूमिका रहन्छ । बाली उत्पादन गर्नका लागि वीउ एउटा प्रमुख लागत सामग्री हो । बाली उत्पादन गर्न आवश्यक सामग्री मध्य गुणस्तरयुक्त वीउ एक अपरिहार्य वस्तु भएको हुँदा वीउ उत्पादन कार्यक्रम व्यावसायिकरण तर्फ रुपान्तरण हुदै गैरहेको छ । गुणस्तरयुक्त वीउको अभावमा उत्पादनमा ठूलो ह्रास हुन्छ । वीउ एउटा जीवित विरुवाको सानो रूप हो । त्यसमा विरुवाका सम्पूर्ण गुणहरू तथा वीउका गुणस्तरहरू उम्रने क्षमता, शुद्धता, भारपातको वीउ तथा चिस्थान प्रतिशत निर्धारण गरे अनुसार हुन्छ । नेपालका अधिकांश कृषकहरूले वीउ आफै उत्पादन नगरी अरुको भर अथवा जिल्ला कृषि विकास कार्यालय तथा फार्म केन्द्रहरूको भर परेको पाइँन्छ । एक पटक वीउ पाईसके पश्चात वर्षेनी त्यसैबाट केही अंश जोगाएर वीउको रूपमा प्रयोग गर्ने गरेको अवस्था छ । कृषकहरू वीउ बिजनको लागि अरुको भर पर्दा वीउ महंगो हुन जान्छ तथा वीउ समयमा उपलब्ध नहुन सक्छ । नेपालमा कृषि उत्पादकत्व कम हुनुको एक मुख्य कारण मध्ये गुणस्तरिय वीउको अभाव पनि एक हो । गुणस्तर वीउको आधिकारिक प्रयोगबाट खाद्य सुरक्षा हुने हुँदा वीउ उत्पादन कार्यक्रमलाई विशेष प्राथमिकताका साथ प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न आवश्यक छ । नेपालमा सन् १९६० को हरित क्रान्ति प्रविधिहरूको प्रवेश सँगै धान, मकै र गहुँका जातहरू नेपालमा भित्राईएको र संगसंगै औपचारिक वीउ प्रणालीको शुरुवात भएको थियो । नेपाली वीउ प्रणालीमा सन १९९० सम्म सरकारी क्षेत्रको बढी भूमिका थियो भने सन १९९१ पश्चात केही निजी वीउ व्यावसायीहरू संगठित भई वीउबिजन प्रणालीमा प्रवेश गरेको इतिहास छ । खाद्यान्न उत्पादन वृद्धि तथा खाद्य सुरक्षाको लक्ष्य सहित विभिन्न आयोजना तथा परियोजनाहरू पनि संचालन भईसकेका छन् । सन १९८८ पछि मात्र करिब २० वटा वीउ बिजन सम्बन्धी आयोजनाहरू कार्यान्वयन भएका थिए जसले विशेष गरी समुदायमा आधारित वीउ बिजन पद्धतीको शुरुवात, निजी क्षेत्रलाई वीउ उत्पादनमा संलग्न, वीउ बिजनको बजारीकरण तथा निर्यात बजारको खोजीजस्ता कार्यहरूमा सहयोग पुऱ्याएको देखिन्छ । राज्यले वीउ बिजन प्रणालीलाई थप व्यवस्थित गराउन सन १९८८ मा वीउ बिजन ऐन तथा संशोधन २००८, वीउ बिजन नियमावली १९९७, वीउ बिजन उत्पादन निर्देशिका १९९८ र वीउ बिजन नीति १९९९ तथा संशोधन २०१२ लाई वीउ बिजन व्यावसायलाई थप सहयोग पुऱ्याईरहेका छन् । विभिन्न अनुसन्धानबाट थाहा भए अनुसार स्थानीय खेती व्यवस्थामा पनि असल वीउ प्रयोग गर्दा १५ देखि २० प्रतिशतसम्म यसै वृद्धि ल्याउन सकिन्छ । वैज्ञानिक खेती व्यवस्थाको साथमा असल वीउ प्रयोग गर्दा उन्नत जातको

पूरे क्षमता लिन सकिन्छ र उत्पादनमा अरु धेरै वृद्धि हुन सक्छ । जसले गर्दा प्रत्येक वर्ष वीउ बिजनको मागको परिमाण वृद्धि हुदै आएको पाइएको छ । तापनि नेपालको स्थिति हेर्ने हो भने अझै पनि भने जस्ता गुणस्तरिय वीउ बिजनको प्रयोग हुन सकेको छैन । नेपालमा अहिले पनि वीउ प्रतिस्थापन वा बदल्ने दर अतिनै कम रहेको छ । सैद्धान्तिक रूपमा वीउ बदल्ने दर स्वयंसेचित बालीमा २५, परसेचित बालीमा ३३ प्रतिशत र हाईब्रिड जातहरूमा शत प्रतिशत हुनु पर्ने मान्यता छ । सरकारी तथ्यांक अनुसार नेपालमा वीउ बदल्ने दर खाद्यान्नबालीमा धानमा ९, मकैमा ७ र गहुँमा ९ प्रतिशत रहेको तथा तरकारीहरूमा ६६ प्रतिशत रहेको अवस्था छ । यसको मतलब नेपाली कृषकहरू अझसम्म पनि धानको ९१, मकैको ९३, गहुँको ९१ तथा तरकारीको ३४ प्रतिशत वीउ कृषकहरू आफैले संचय गरी राखेको वीउ कृषि उत्पादनमा प्रयोग गरिरहेको बुझिन्छ । नेपाली कृषकहरू कृषि विज्ञान सम्बन्धी खासै जानकारी नभएको अवस्थामा वीउ प्रतिस्थापन दर अत्यन्तै कम हुनुले नेपालमा कृषि उपजहरूको उत्पादकत्व कम रहेको प्रस्टयाउँदछ । सरकारी तथ्यांकहरू केलाउँदा विगतका वर्षहरूमा खाद्यान्न तथा तरकारीबालीमा उन्नत वीउको प्रयोग वर्षेनी बढ्दै गइरहेको देखिन्छ । धानबालीको वीउ प्रतिस्थापन दर २०६४/६५ मा ५.८३, २०६५/६६ मा ६.५१, २०६६/६७ मा ९.१ र २०६७/६८ मा ९.६ पाईएको र वीउ बदल्ने दरमा आएको परिवर्तन सागै उत्पादकत्वमा पनि सुधार भएको देखिन्छ । वीउ बिजनको विगतका वर्षहरूमा आपूर्ति परिणाम पनि बढ्दै गइरहेको छ । धानबालीमा गुणस्तरिय वीउको आपूर्ति परिणाम २०६४/६५ मा ४५१९, २०६५/६६ मा ५०७१, २०६६/६७ मा ६७६८ र २०६७/६८ मा ७२०९ मेट्रिक टन रहेको छ भने यी वर्षहरूमा माग ७७४६३, ७७७९७, ७४०६४ र ७४८२३ मेट्रिक टन रहेको थियो । आवश्यक मात्रामा गुणस्तरिय वीउको उपलब्धता हुन सकेको अवस्था छैन तथापी वर्षेनी बढिरहेको वर्तमान अवस्थाले पनि वीउ व्यावसायमा सकारात्मक सुधारको संकेत मान्नु जरुरी रहन्छ । कृषि विकास मन्त्रालयको वार्षिक तथ्यांक पुस्तिका २०६८/६९ अनुसार विभिन्न बालीहरूको उन्नत वीउ राष्ट्रिय वीउबिजन कम्पनी लिमिटेड मार्फत ३३९५.८५ मेट्रिक टन वितरण गरिएको छ जसमा धानको १२००.५० मेट्रिक टन, गहुँको २१८१.९३ मेट्रिक टन, विभिन्न तरकारीहरूको २.९३ मेट्रिक टन, मुसुरोको ८.५४ मेट्रिक टन, तोरीको १.७५ मेट्रिक टन तथा अन्यबालीहरूमा करिब २००० के. जी. वितरण गरिएको पाइन्छ । गत आर्थिक वर्षमा विभिन्न बालीहरूका उन्नत वीउबिजनको कारोबार पूर्वाञ्चलको ईटहरीबाट ३६.३, मध्यमाञ्चलको हेटौडाबाट ५.८, हेटौडाबाट ३०.९, काठमाण्डौबाट २.७, पश्चिमाञ्चलको भैरहवाबाट १५.५, मध्यपश्चिमाञ्चलको नेपालगंजबाट ५.९ र सूदूरपश्चिमाञ्चलको धनगढीबाट

दिपेन्द्र पोखेल

२.९ मेट्रिक टन भएको तथ्यांकले देखाउदछ ।

वीउ बिजन मुल्य श्रुंखलाका विभिन्न तहमा विभिन्न किसिमका व्यवधानहरू रहेका कारण माग अनुसार वीउ बिजन उद्योगमा संलग्न किसानहरूले वीउ बिजन आपूर्ति गर्न सकिरहेका छैनन । विगतका वर्षहरूमा वीउ बिजनको उत्पादन तथा वितरण सरकारी क्षेत्र वाट अधिक हुने थियो तथापी हालका दिनहरूमा सरकारी क्षेत्रको योगदान ५० प्रतिशत भन्दा कम रहेको छ । विगतका वर्षहरूमा निजी क्षेत्रको वीउ व्यावसायमा प्रवेश, कृषक समुह तथा सहकारी मार्फत वीउ वृद्धिका कार्यक्रमहरू संचालनमा रहेकोले पनि निजी क्षेत्रले वीउको आपूर्तिमा योगदान बढाउदै गइरहेको हो । वीउ बिजनका विभिन्न कार्यक्रमहरू देशभरका जिल्लाहरूमा संचालन भएता पनि मध्य पहाड तथा उच्च पहाडी जिल्लाहरू जहाँ खाद्यान्न उत्पादन तथा उत्पादकत्व कम भईरहेकोमा बाली वा वीउ अधिकृत तथा सहायक कर्मचारीको दरबन्धी नहुनुले पनि वीउ उत्पादन तथा प्रतिस्थापनमा खासै सहयोग नमिलेको यथार्थ हो । नेपाली कृषकहरूमा वीउको महत्व सम्बन्धी जानकारी नभएकाले गुणस्तरिय वीउ बिजन उत्पादन, प्रयोग सम्बन्धी प्राविधिक ज्ञान, सीपसँगै क्षमता अभिवृद्धि गर्नु जरुरी देखिन्छ । वीउ बिजन सम्बन्धी कृषि प्राविधिकहरूमा पनि दखल कम रहेकाले विभिन्न जिल्ला कृषि विकास कार्यालय तथा फार्म केन्द्रमा थुप्रै मात्रामा वीउ बिजन कुहिएर खेर गएको समाचारहरू पनि आईरहेका हुन्छन । तसर्थ दक्ष व्यक्तिहरूद्वारा कृषि प्राविधिकहरूलाई पनि समयानुकुल अनुसारका वीउ बिजन सम्बन्धी तालिमहरू प्रदान गर्नु त्यत्तिकै महत्वपूर्ण छ ।

हुन त फार्म/केन्द्रहरू तथा वीउ बिजन कम्पनीहरू गुणस्तरिय वीउ उत्पादन तथा वितरणमा लागि परेका छन् र यसका साथै गुणस्तर नियन्त्रणका लागि वीउ बिजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र तथा क्षेत्रीय स्तरमा रहेका वीउ बिजन परिक्षण प्रयोगशालाहरूले पनि विभिन्न कार्यत्रलमहरू संचालन गर्दै आईरहेका छन् । तथापी वीउ बिजन उत्पादनको क्रममा कृषक समुह तथा सहकारीहरूको वीउ निरिक्षण गर्नको लागि निरिक्षकहरूको कम उपलब्धता रहेको देखिन्छ । यी चुनौतहरूका बावजुद पनि उन्नत तथा गुणस्तरिय वीउको माग तथा आपूर्ति वर्षेनी बढिरहेको अवस्था छ । जिल्ला स्तरिय वीउ बिजन आत्मनिर्भर कार्यक्रम, बाँकी पेज ७ मा

पशुपंक्षी विकास मन्त्री र राज्य मन्त्री बीचको सम्बन्ध चिसिदै

० योगेन्द्र प्रताप शाही

प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले सरकार निर्माण गर्न सहयोग पुऱ्याउने राजनीतिक दलहरूका सत्रैलाई मन्त्री बन्ने अवसरबाट बञ्चिन नगराउने उद्देश्य अनुरूपमा फुटुनु पर्ने पनि फुटुन नपर्ने मन्त्रालयहरू फुटाएर मन्त्री, राज्य मन्त्री मात्र होइन सहायक मन्त्रीसम्म नियुक्ति गर्न सफल भए। सत्ताका जोगाउनका लागि नेतृत्वदायी भूमिकामा बसेकाले जे पनि गर्न सक्छन् भन्ने यो एउटा अर्को उदाहारण हो। यस अघि पनि शेरबहादुर देउवाको नेतृत्वमा यसै जस्यो मन्त्री मण्डल गठन भएको थियो। मन्त्री भए तर काम भएन भने पनि कतिपय अवस्थामा मन्त्री बन्ने स्वयंलाई पनि असहज परिस्थिति निम्त्याउने रहेछ, भन्ने कुराको पुष्टि यतिखेर एउटै राजनीतिक दलको आर्थिकवादमा मन्त्री बनेका दुई महिला मन्त्रीहरूबीचको सम्बन्धमा चिसोपन आएको पशुपंक्षी मन्त्रालय मात्र होइन एमाले निकट किसान महासंघमा नै चर्चा चल थालेको छ। मुलुकमा पटक पटक मन्त्रालय विभाजन हुने र त्यसलाई फेरि एकीकरण गर्ने परम्परा नौलो होइन। यद्यपि भागवण्डाको राजनीतिमामा परेर कृषि विकास मन्त्रालयबाट विभाजन भई पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय भएको भएपनि एउटै पार्टीबाट आएका दुई मन्त्रीको सम्बन्धमा चिसोपन बढ्न थालेपनि सो मन्त्रालयले जुन किसिमले अगाडि बढ्नु पर्ने थियो, सो अनुरूप बढ्ने संकेत देखिएको छैन। पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय मन्त्री शान्ता मानवी धेरै नै नरम देखिए पनि राज्य मन्त्री नरदेवी पुनको स्वभाव कलि कडा भएको बताएको छ। जीवनमा धेरै संघर्ष गरी आएका शान्ता मानवी एकातिर भने उनको तुलना त्यति ठूलो संघर्ष गर्न नपरेकी राज्यमन्त्री नरदेवी पुनको सिद्धान्त एउटै भएपनि स्वभाव नमिल्दा अहिले पशुपंक्षी मन्त्रालयले काम गर्न सकिरहेको छैन। ४० बुदे प्रतिवद्धता ल्याएको पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय मातहतमा काम गर्ने उच्च अधिकारीहरू

जुन गतिमा दौडिरहेका छन् सो अनुरूप नीतिगत रूपमा काम हुन सकिरहेको छैन। त्यसका लागि निर्णायक तहमा देखिएको चिसोपनाले पशुपंक्षी मन्त्रालयलाई क्रियाशील गराउन सकेको देखिँदैन। हिजो कृषि विकास मन्त्रालय विभाजन भई हुंदा जुन उत्साह थियो अहिले त्यो उत्साह र जांगर मर्न थालेको छ। मन्त्रालयका एक उच्च अधिकारी बताउँछन्। 'नेपालको कृषि क्षेत्रमा छोटो अवधिमा नै आत्मनिर्भरतिर जान सक्ने पशु सेवालाई अहिले नै दीर्घकालिन सोच अगाडि नसार्ने हो भने यो मन्त्रालय विभाजन हुनुको कुनै अर्थ छैन' उनले बताए। तत्काल हुनु पर्ने कतिपय निर्णय हुन नसक्नु दुई मन्त्रीबीचको सम्बन्ध चिसिदै गएको अनुभूति गर्न थालिएको छ। पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयमा मन्त्री र राज्य मन्त्रीको सचिवालयमा नै शक्ति बाँडफाँडमा विवाद देखिएको उच्च स्रोतले बताएको छ। सचिव स्तरबाट हुने कुरालाई पनि राज्यमन्त्री वा मन्त्रीसम्म पुऱ्याउने प्रवृत्ति केवल शक्ति देखाउने खेलका रूपमा हेर्न थालिएको छ। हुन पनि अहिले पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयले गर्ने खर्च कृषि विकास मन्त्रालयले विगतमा पशु सेवा विभागका लागि विनियोजित बजेट बाहेक अरु चलाउन सक्ने अवस्था पनि छैन। सिमित बजेटबाट असिमित कार्य गर्न खोजिए पनि त्यसले सार्थक रूप लिन सक्दैन। हिजो एउटै कृषि विकास मन्त्रीले सञ्चालन गरेको मन्त्रालय विभाजन पश्चात तीन मन्त्री देखिएपनि के उल्लेख्य काम भयो भन्ने प्रश्न उब्जिन थालेको छ। करीव तीन दशक अगाडि देखि विभाजन गर्न खोजिएको पशुपंक्षी मन्त्रालय अहिले केवल भागवण्डाका निमित्तमात्र छुट्टिएको भएपनि पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयले काम गरेर देखाउने यो अवस्थालाई चुकाईरहेको छ। पछिल्लो समयमा मन्त्री बीचको चिसोपना बढाउने काममा मुख्य भूमिका मन्त्रीहरूको सचिवालय नै रहेको स्रोतले दावी गरेको

छ। दुई मन्त्रीको चिसिन लागेको सम्बन्धलाई सचिवालय तथा मन्त्रालयका सचिवले समेत मुख्य भूमिका खेल्नु पर्ने अवस्थामा पशुपंक्षी मन्त्रालयका सचिव डा. कृष्णचन्द्र पौडेलले पनि खासै भूमिका खेल्न नसकेको आरोप लाग्न थालेको छ। अझ भन्नु पर्दा सचिव पौडेल आफ्ना निर्णयहरू नै लाइन खोज्ने प्रवृत्ति भएका कारण पशुपंक्षी मन्त्रालयका काम अझै अन्योलमा रहेका छन्। अधिकृतस्तरबाट हुने साधारण काम भएपनि उपसचिव वा सहसचिवलाई नै आफू अगाडि राखेर गराउने प्रवृत्ति सचिव पौडेलको देखिएको छ। जसले पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयमा जुन जोशका साथ पशुसेवामा कार्यरत कर्मचारीहरू काम गरिरहेका थिए। त्यो जोश हराउन थालेको छ। मन्त्रालयमा मन्त्री, राज्यमन्त्रीको जिम्मेवार काम कर्तव्य र अधिकार बेग्ला बेग्लै भएको भएपनि अहिले त्यही अधिकारको सन्तुलन मिलाउन नसकेका कारण सम्बन्ध विग्रिएको बताएको छ। यसको प्रमुख दोष पशुपंक्षी विकास मन्त्री र राज्यमन्त्रीको सचिवालयलाई नै दिएको छ। मन्त्री र राज्यमन्त्री बीचको सम्बन्धलाई प्रगाढ बनाउनु पर्ने ठाउँमा सचिवालय नै शक्तिशाली बन्न खोजेपछि मन्त्रीहरूको हैसियतमाथि नै प्रश्न उब्जिन थालेको छ। सचिवालय भनेको मन्त्रीहरूको कामलाई सहजीकरण गर्ने हुनु पर्नेमा पछिल्ला समयमा सचिवालयले नै आफूलाई शक्तिशाली बनाउन खोजेको बताइएको छ। यसै कारणले गर्दा पनि मन्त्री र राज्य मन्त्रीबीचको सम्बन्धमा तुषारापात हुन खोजेको देखिन्छ। सहि किसिममले काम गर्ने हो भने पशुपंक्षी मन्त्रालयको भविष्य उज्वल र यथावत रहने सक्ने भएपनि मन्त्री र राज्यमन्त्रीको सम्बन्धका कारण यो मन्त्रालय न भूतो न भविष्यती होला कि भन्ने शंका उब्जिन थालेको छ।

मन्त्री विरुद्ध नार्कका बैज्ञानिक सर्वोच्च अदालतमा

काठमाडौं। कृषि मन्त्री पदेन अध्यक्ष रहने नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् नार्कका करीव २० जना बैज्ञानिकहरू आफूहरू माथि अन्याय गरेको भन्दै कृषि मन्त्री हरिबोल प्रसाद गजुरेल विरुद्ध सर्वोच्च अदालत पुगेर मुद्दा दर्ता गराएका छन्। उनीहरूले नार्क परिषद् कार्यकारी समितिको २४८ औं बैठकबाट बहुवा नियुक्ति दिनका लागि २०७२ कार्तिक १७ गते निर्णय गरिसक्दा पनि कृषि मन्त्री गजुरेलले लोकसेवा आयोगको सिद्धान्त एवं परिषद्को कर्मचारी प्रशासन विनियम एवं पदपूर्ति समितिको कार्यविधि बमोजिम बहुवा भएका बैज्ञानिकहरूको बहुवा रोकेको भन्दै सर्वोच्चको ढोका ढकढक्याउन पुगेका छन्।

अदालत पुगेका कृषि बैज्ञानिकलाई बहुवा दिने निर्णय भए पनि बहुवा नियुक्ति नदिई नियम, कानून विपरित कार्य गरी मन्त्रालयले २०७२ कार्तिक १८ गतेको चलानी नं २११ को पत्र मार्फत कृषि विकास मन्त्री हरिबोल गजुरेलले कृषि बैज्ञानिकहरूलाई नियुक्ति नदिनु भन्ने निर्देशन आएको नार्क प्रशासनले बताएको छ।

प्रतिष्पर्धाबाट बहुवा भएका कृषि बैज्ञानिकहरूको बहुवा नियुक्ति रोक्ने अधिकार प्रचलित कुनै पनि कानूनले कृषि विकास मन्त्रीलाई नदिएको उनीहरूले आरोप लगाएका छन्। कृषि मन्त्री गजुरेलले बहुवा भएका बैज्ञानिकहरूलाई नियुक्ति दिनबाट रोकेर बैज्ञानिकहरूलाई काम गर्ने मनोबल घटाएको उनीहरूले आरोप समेत लगाएका छन्।

बैज्ञानिकहरू भन्छन् कर्मचारीले प्रतिष्पर्धा गरी प्राप्त गरेको बहुवा नियुक्तिलाई रोक्ने अधिकार प्रचलित कुनै पनि कानूनले कृषि विकास मन्त्रालयलाई अधिकार नदिएको समेत बताएका छन्। लोकसेवा आयोगलाई समेत चुनौती दिँदै मन्त्रीले गैरकानूनी कार्य गरेको उनीहरूको आरोप छ।

कृषि मन्त्री गजुरेलले बहुवा भएका कृषि बैज्ञानिकको बहुवा रोकेको विषयमा भने मन्त्रीको निजी सचिवालयले मन्त्रीको मनसाय बहुवा भएका बैज्ञानिकहरूको बहुवा रोकेको नभै सो बहुवा गलत नियमले भएकाले हाललाई बहुवाको पत्र नदिने आग्रह गरेको बताएको छ। सचिवालय स्रोतले भन्थो कार्यकारी निर्देशकलाई समेत बहुवाको नियुक्ति दिने विषयमा निर्णय नगराउनु भन्दा भन्दै कार्यकारी निर्देशनले जर्बजस्ती रूपमा परिषद् समितिको बैठकबाट सो निर्णय गराएको उल्टो आरोप लगाएका छन्। अहिले कृषि विकास मन्त्री र नार्कको जुहारी कृषि बैज्ञानिकहरूको विषयलाई लिएर चलिरहेको छ। मन्त्रालय र कृषि बैज्ञानिकहरूको मुद्दा छिनोफानो गर्नका लागि अदालत आगामी फागुन १९ गते कृषि मन्त्री गजुरेलका नाममा सक्कल कागजात सहित उपस्थितका लागि बोलाएको छ।

पशुपंक्षीको औषधी कारेबारमा दुई नम्वरी काम हुने गरेको उपाध्यक्षले स्वीकारे

काठमाडौं। पशुपंक्षीका लागि आवश्यक औषधी आयातदेखि विक्रेतासम्म अवैधानिक कार्य हुने गरेको पशुपंक्षी औषधी व्यवसायी संघका उपाध्यक्ष चित्र गुरुङ्गले स्वीकार गरेका छन्। पूर्वको मेची भन्सार तथा विराटनगर नाकाबाट नेपालमा दर्ता नै नभएका पशुपंक्षीका औषधीहरू नेपाल आयात गर्नका लागि पशुपंक्षी औषधी व्यवसायीहरू सक्रिय रहेपछि व्यवसायीहरूको छाता संगठन तै चुप मै चुपमा रहेको छ। कृषिमा प्रकाशित समाचारका कारण पशुपंक्षी औषधी आयात गर्ने देखि मुलुकभित्र वितरण गर्ने व्यवसायीहरू समेत अहिले सो कुरा गुपचुप मै राख्न चाहिरहेका छन्।

पशुपंक्षीलाई प्रयोग गरिने औषधी मानव स्वास्थ्यसंग जोडिने भएकाले त्यसको निगरानी बढाउने कार्यमा पशु सेवा विभाग एकातिर सक्रिय हुन थालेको छ भने अर्कोतिर पशुपंक्षीको औषधी विक्री वितरण गर्ने, आयात गर्ने व्यवसायीहरू त्यसको विपक्षमा देखिएका छन्। भेट सञ्चालनका लागि निश्चित मापदण्ड भित्र रहेर पशुपंक्षीका औषधी विक्री वितरण गरिनु पर्ने भएपनि कतिपय भेट सञ्चालकहरूले भेट सञ्चालनको प्रयोजनका लागि मात्र भएपनि सिटीभिटीईको मान्यता प्राप्त शैक्षिक संस्थाहरूबाट अध्ययन नै नगरीकन २५ हजार रुपैयाँ तिरेर प्रमाणपत्र खरिद गरी आफ्नो एग्रीभेटमा भण्डुयाएको पाइएको प्रमाण फेला परेको छ। एग्रीभेटलाई व्यवस्थित गर्ने काममा औषधी व्यवस्था विभाग र पशु सेवा विभागले त्यति चासो नदिएका कारण यो व्यवसाय दिनप्रतिदिन बढनाम हुँदै गएको मात्र छैन। त्यसले धेरै समस्या समेत निम्त्याउन थालेको छ।

पशुपंक्षीका औषधी पसल अर्थात एग्रीभेटहरूले गैरकानूनी रूपमा दर्ता नभएका औषधी भित्र्याएको विषयमा सरोकारवाला निकायहरू मौन बस्नुको खास कारण देखिएको छ। भने कतिपय पशु चिकित्सकहरू नै यसमा संलग्न भएको देखिन्छ। एग्रीभेटहरूले गर्ने गरेका गलत कार्यलाई निरुत्साहित गर्नका लागि तत्पर रहनु पर्ने व्यवसायी संघका पदाधिकारीहरू नै त्यसमा संलग्न भएको एक पशु चिकित्सकले कृषिलाई बताए।

त्यसबारे पशुपंक्षी औषधी व्यवसायी संघका अध्यक्षको भनाईका लागि सम्पर्क गर्दा उनी सम्पर्कमा आएनन् भने उपाध्यक्ष चित्र गुरुङ्गले सरकारले नै दुई नम्वरी कार्य गर्नेलाई प्रोत्साहित गरेको भन्दै पशुपंक्षी औषधी आयात तथा विक्री वितरण कार्य पनि अवैधानिक भएको स्वीकार गरे। उनले एक सयको पेट्रोल तीनसयमा बेच्न हुन्छ अरु सामान बेच्न हुँदैन भन्दै आफू पशुपंक्षी व्यवसायी संघको महासचिव भएकै बेला प्रशिक्षण नै नलिएका ६ एग्रीभेटलाई सिफारिस गरेको बताए। गुरुङ्ग आफैले नवरत्न मेडिका मेण्ट काठमाडौंको बल्बुमा सञ्चालन गर्दै आईरहेका छन्। उनले व्यवसायीको कुरालाई संघसंग नजोड्न पनि आग्रह गरे। तर अहिले बजारमा विक्रीका लागि राखिएका पशुपंक्षी औषधी यस्तापनि फेला पर्न थालेका छन्। जुन औषधीमा प्रयोग विधि समेत उल्लेख गरिएको छैन। नेपाली किसानलाई एग्रीभेटहरूले कसरी बुझाउनलान् आफ्नो ठाउँमा छ तर बंगलादेशमा उत्पादन भएको भ्रुवशष्पभ खभत औषधीमा बंगाली भाषामा नै लेखिएको छ। जुन सरकार र औषधी व्यवस्था विभागलाई समेत चुनौती दिएर विक्री वितरण गरिएको छ। सो विषयमा पनि उपाध्यक्ष गुरुङ्ग भन्छन्। बंगाली भाषामा लेखियो त म के गरौं। सरकारले नेपाली वा अंग्रेजी भाषामा लेखिएको हुनु पर्ने भनिएको छ भन्दै उनी आफू पन्छिन खोजे। पशु औषधी विक्री वितरणमा सम्बन्धित सरोकारवाला निकायहरूले अनुगमन नगर्दा बजारमा गैर कानूनी रूपमा भित्रिएका, नेपाल सरकारको मापदण्ड मिचिएका छन्। सेवा मूलक व्यापारमा नाममा गैर कानूनी काम हुंदा पनि सरकार किन मौन छ। पशु सेवा विभाग किन रमिते बनिरहेको छ? भविष्यमा त्यस्ता औषधीबाट हुन सक्ने खतराको जिम्मेवारी पशु सेवा विभागले लिनु पर्ने भएकाले त्यसतर्फ ध्यान दिने कि ?

कृषि मौसम सल्लाह सेवा बुलेटिन

जारी मिति : १४ फागुन २०७२

अवधि : १४ फागुन २०७२ - २० फागुन २०७२

लागि : बाँके जिल्ला

(जारी गर्ने: PPCR/BRCH/AMIS Project, MOAd, AERD, NARC and Agro-met Section, DHM)

नेपालगञ्ज एयरपोर्ट, बाँकेको मौसम तथ्यांक

गत हप्ता ०६ फागुन २०७२ मा अन्त्य भएको मौसम अवस्था

मौसमी विवरण	गत हप्ता (२९ माघ २०७२ देखि ०६ फागुन २०७२ सम्म)
कूल वर्षा (मि.मी.)	०.०
अधिकतम तापक्रम (°सेण्टिग्रेड) को दायरा	२७.९-३२.८
न्यूनतम तापक्रम (°सेण्टिग्रेड) को दायरा	६.६-१०.७
अधिकतम सापेक्ष आर्द्रता (%) को दायरा	८४.१-९८.७
न्यूनतम सापेक्ष आर्द्रता (%) को दायरा	२८.१-३२.२
हावाको गति(मि/से)को दायरा	१.५-८.२५
हावाको दिशाको दायरा	दक्षिण पूर्व

७ फागुन २०७२ देखि १३ फागुन २०७२ सम्मको मौसम विवरण

विवरण	दिन (19 Feb 2016-25 Feb 2016)							
	०७/११/२०७२	०८/११/२०७२	०९/११/२०७२	१०/११/२०७२	११/११/२०७२	१२/११/२०७२	१३/११/२०७२	
वर्षा (मि.मी)	०.०	छिट्टा	१.०	०.०	०.०	०.०	०.०	
अधिकतम तापक्रम (°सेण्टिग्रेड)	३३.८	२८.५	२५.८	२४.३	२६.९	२८.३	२८.	
न्यूनतम तापक्रम	१२.०	१५.६	१६.०	१४.४	९.८	११.६	१२.६	
अधिकतम सापेक्ष आर्द्रता	९५.७	९२.६	१००	९३.९	९८.९	९२.३	८९.५	
न्यूनतम सापेक्ष आर्द्रता	२९.५	४७.५	६२.६	६८.७	४५.४	४२.३	४३.७	
हावाको गति m/s	७.०	५.७५	९.५	१.७५	५.०	२.२५	०.७५	
हावाको दिशा	दक्षिण पश्चिम	दक्षिण पूर्व	दक्षिण	दक्षिण पूर्व	दक्षिण पश्चिम	दक्षिण पूर्व	उत्तर - पूर्व	

मौसम विश्लेषण :

कृषि सल्लाह

गत हप्ताको समग्र मौसमी विश्लेषण

गत हप्ताको मौसम सामान्यतया सफा रह्यो। साताको उत्तरार्धमा भने पश्चिमी वायुका कारण आंशिक बदली रह्यो। एक दुई दिन बाहेक हुस्सु अथवा तुवालोको प्रभाव रहेन। दिउसोको तापक्रम साताको शुरुवातमा लगभग स्थिर रहेपनि साताको मध्यतिर बढेर ३१० सेल्सियस सम्म पुग्यो।

आउंदो हप्ताको मौसम अवस्था :

आगामी हप्ताको मौसम सफा रहनेछ। बादलको मात्रा न्यून हुनाले दिउसोको तापक्रम पनि बढ्नेछ। साताको शुरुवातमा बिहानीपख हुस्सुको प्रभाव रहेपनि साताको मध्यसम्ममा त्यो हट्नेछ र दिन सफा रहनेछ। औसत आर्द्रता ६०.५ भन्दा माथी रहनेछ।

१. गहुँ

० गहुँ खेतीबाट राम्रो उत्पादन लिनका लागि सिंचाई सुविधाको उपलब्धता हेरी १-५ पटकसम्म सिंचाई गर्नु पर्दछ।

२. मुसुरो :

० मुसुरो वालीमा स्टेम्फैलम डडुवा रोगबाट बचाउन समयमा नै दुसीनासक विषादी मेन्कोजेव २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाई ७-१० दिनको फरकमा छर्नु उपयुक्त हुन्छ।

० बोट ओइलाउने रोगको रोकथामको लागि २ ग्राम बेभिष्टिन वा डेरोसाल(कार्वेन्डाजिम) प्रति लिटर पानीमा घोलेर अरहरको बोट भिज्ने गरी छर्नु उपयुक्त हुन्छ।

३. अरहर :

० कोसामा लाग्ने गवारो (पड बोर) कीरा व्यवस्थापनको लागि १० ग्राम भेली प्रति लिटर पानीमा मिसाई बनाएको घोलमा HaNPV (हेली एन.पि.भी) २५० LE को १.५ मिलि हालेर सांझको समयमा स्प्रे गर्नुपर्दछ, वा व्याक्टेरिया जन्य (वी.टी) Bt (डाई पेल, वायो लेप) ३ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाएर सांझको समयमा स्प्रे गर्नुपर्दछ। वा क्लोरानट्रानिलिप्रोल (कोराजेन) १८.५ इसी ०.४ मिलि प्रति लिटर पानीमा मिसाईबोट भिज्ने गरी स्प्रे गर्नुपर्दछ।

४ फलफूल वाली

० कागतीमा क्याङ्कर रोग लागेको भए बोर्डो मिक्चर १% (१ लिटर पानीमा १० ग्राम चुन र १० ग्राम निलोतुथो मिसाएर बनाएको घोल) छर्नु पर्दछ।

० कागतीको हांगा विंगामा चोप निस्कने समस्या देखा परेको छ भने लाग्ने चक्कुले चोप सहितको बोक्रा राम्रोसंग खुर्केर बोर्डोपेष्ट वा रेडो मायलको पेष्ट बनाएर लगाउनु पर्दछ।

० यस वर्ष केरा खेती शुरु गर्नु भएका कृषकहरूको बगैँचामा व्याक्टेरियाबाट टुप्पो मर्ने रोग व्यापक रूपमा फैलिएको पाइएकोले उक्त व्याक्टेरियाबाट जोगाउन १%बोर्डो मिश्रणको घोल (१ लिटर पानीमा १० ग्राम चुन र १० ग्राम निलोतुथो मिसाएर बनाएको घोल) टुप्पो भिज्ने गरी छर्नु पर्दछ।

० केराको गुभो सुक्ने समस्याको व्यवस्थापनको लागि साफ २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाई प्रत्येक ७-१० दिनको फरकमा छर्नु पर्दछ। यसो गर्दा पनि नियन्त्रण नभएमा जिल्ला कृषि विकास कार्यालयमा सम्पर्क गर्नुपर्दछ।

० लिची वाली लगाउनु भएका कृषकहरूले यसै हप्तादेखि फागुनको अन्तिम हप्तासम्म एयर लेयरिड गरी विरुवा प्रसारण गर्नु पर्दछ।

तरकारी वालीहरू :

० भण्टाको डांठ सुक्ने रोगको लागि बेभिष्टिन ५० % डब्लु. पि.को २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा घोली पात तथा फल भिज्ने गरी छर्नु पर्दछ।

० गोलभेडाको डडुवा व्यवस्थापनको लागि डडुवाको प्रकोप आंकलन गर्न फिल्ड निरीक्षण गर्नुपर्दछ। यदि डडुवाको प्रकोप कम छ भने मेन्कोजेव ७५ % डब्लु पि. २.५ ग्राम प्रति लिटर पानीमा घोलेर स्प्रे गर्नुपर्दछ। यदि डडुवाको प्रकोप बढी नै छ भने क्लोराक्सिल एम.जेड ७२% डब्लु पि.को धुलो २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा घोलेर स्प्रे गर्नुपर्दछ।

० तरकारी वालीको जरा कुहने रोगको व्यवस्थापन गर्न कार्वोनडाजिम (बेभिष्टिन) ५०% डब्लु. पि को १ ग्राम लिटर

पानीमा घोली स्प्रेयरबाट फेद भिज्ने गरी छर्नु पर्दछ।

० खुसानीको फल लागिसकेको अवस्थामा पात तथा फलमा लाग्ने थोप्ले रोग (सर्कास्पोरा र एन्थ्रानोस रोग) लाग्न सक्ने हुनाले बेभिष्टिन ५०% डब्लु. पि.को २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा घोली पात तथा फल भिज्ने गरी छर्नु पर्दछ।

० फल दिने गोलभेडा र भेंडे खुसानीलाई अरु वाली भन्दा अलि बढि खाद्यतत्वको आवश्यकता हुने भएकोले पहिलो वाली टिपिएको हरेक १५-२० दिनको फरकमा युरिा मल १० ग्राम प्रति बोटको दरले टपड्रेस गर्नु पर्दछ। यस्तै गरी सुक्ष्म खाद्य तत्व जस्तै मल्टिप्लेक्स/ट्रिप्लेक्स एग्रोमिनलाई २ एमएल प्रति लिटर पानीमा घोलेर बोटमा स्प्रे गर्नु पर्दछ।

अन्य

० सापेक्षिक आर्द्रता घटवढ भईरहने हुनाले घरमा भण्डारण गरिएको खाद्यान्न तथा बीउलाई रोग तथा कीराबाट बचाउन समय समयमा हेरचा गर्नु उपयुक्त हुन्छ।

० खेतबारीमा देखिने सबै कीराहरू हानिकारक हुँदैनन्। तसर्थ कीरा देखिने वित्तिकै विषादीको प्रयोग नगरौं। मित्रजीव कीराहरू जस्तै माकुरा, गाईने कीरा, सात थोप्ले, खपटे कीरा, बारुला, नमस्ने कीरा(प्रेइड्ग मेन्टीड) देखिएमा तिनीहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरौं।

० मैरी घरमा रोग, सुलसुले र रानु भए नभएको नियमित अवलोकन गर्नु पर्दछ।

कम्पोष्ट मल बनाउने तरिका

माटोको उत्पादकत्व जोगाउन प्रांगारिक पदार्थको महत्वपूर्ण भूमिका हुन्छ। गाईबस्तुको मलले नपुगोमा बरिपरि पाइने भारपात, स्याउला आदि कुहाएर कम्पोष्ट मल बनाउन सकिन्छ। १ मिटर गहिरो, २ मिटर चाक्लो खाडल खनी भारपात, स्याउला र कोसेवालीहरूको भूयाग विभिन्न तहमा खाडलमा जम्म गर्नु पर्दछ। छिटो र राम्रोसंग कुहियोस भनेर खाडलको शुरुमा र प्रत्येक तहको बीच बीचमा जंगलको माटो गोबर मल आदि कुराहरू जोरनको रूपमा राख्नु पर्दछ। खाडल भरिएपछिमाथिबाट हिलोमाटो वा खरानीले टाली स्याउला वा प्लाष्टिकले छोप्नु पर्दछ। कुहिनको लागि चिस्यान चाहिने हुनाले डुबान नहुने गरी राम्रोसंग कुहिन बेलासम्म गाईबस्तुको गहुँत र घरमा नै खेर गएको पानी खाडलमा जाने व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ। मिश्रणको कुहिन क्षमता र बाहिरको तापक्रम अनुसार ३० देखि ५० दिनमा मिश्रणलाई फर्काउनु पर्दछ। नजिकै अर्को खाडलखन्दा फर्काउन सजिलो हुन्छ। ठाउँ अनुसार ३ देखि ६ महिनामा राम्रोसंग कुहिएको कम्पोष्ट मल तयार हुन्छ। वालीहरूको आवश्यकता अनुसार तयारी कम्पोष्ट मललाई तुरुन्तै प्रयोग गर्न पनि सकिन्छ र पछिको लागि संचय गरेर राख्न पनि सकिन्छ।

बाली संरक्षण

१. लाही (एफीड) :

० १ भाग गाईको गहुँत र ४ भाग पानी मिसाई रातभरी राखेर लाही लागेको ठाउँमा भिज्ने गरी भोलीपल्ट अनुकूल मौसममा छर्कनु राम्रो हुन्छ।

० मालाथियन ५० इ.सी., २ मि.लि. प्रति लिटरको दरले पानीमा मिसाई लाही लागेको ठाउँमा भिज्ने गरी अनुकूल मौसममा छर्कनु उपयुक्त हुन्छ।

० नयाँ पालुवामा लाही, लिफ माईनर, सुलसुले लाग्ने भएमा सवई वा एटसो तेल १५ मि.लि. प्रति लिटर पानीमा मिसाई १५ दिनको फरकमा छर्नु उपयुक्त हुन्छ।

घ) पशुपालन :

० कुखुरामा विफर रोग लाग्न नदिन ६ देखि ८ हप्ताका कुखुरालाई पखेटाको भित्री भागमा तयार पारेको खोपमा चोबलेर सियोले ३-४ पटक खोप दिनु पर्दछ।

० कुखुराको सि.आर.डि/निमोनियाको लागि टाईलोन टाटारेट नामक औषधी भेटेरिनरियन/अनुभवी प्राविधिकको सल्लाहमा सफा पानीमा घुलेर ४-५ दिनसम्म खान दिनु पर्दछ।

० पि.पि. आर रोग लाग्न नदिन ३ महिनाभन्दा माथिका भेडा वाखामा सो रोग विरुद्धको भ्याक्सिन लगाउनु उपयुक्त हुन्छ।

० गाई, भैसी तथा सुंगुरहरूमा खोरेत रोग लाग्न नदिन पशु सेवा कार्यालयको समन्वयमा सो रोगको भ्याक्सिन ६-६ महिनामा लगाउनु उपयुक्त हुन्छ।

० माछा पोखरीमा घुलित अक्सिजनको मात्रा बढाउन हावा यन्त्र (एरेटर) को प्रयोग गर्नु।

० खाने माछा उत्पादनको लागि सुख्खा बनाएर राखेको पोखरीमा चूना ५०० केजी प्रति हेक्टर(१७ केजी प्रति कठ्ठा) र गोबर मल ३ टन प्रति हेक्टर १०० केजी प्रति कठ्ठा) राखेर पानीले भर्ने र एक हप्तापछि माछाको ठूलो भूराहरू राख्ने।

घांसेबाली : ० जै/बर्सिम घांसमा १.२ केजी युरिया प्रति कठ्ठाको दरले टप ड्रेसिड गरी सिंचाई गर्नु उपयुक्त हुन्छ।

उद्घाटनको पर्खाइमा : पशु सेवा विभागको प्रांगणमा निर्माण भएको गाई र किसानको मूर्तिको अनावरणको पर्खाइमा रहेको छ। तस्वीर : कृषि

मत्स्य क्षेत्रलाई छुट्टै पहिचान

काठमाडौं । नेपाल सरकारले मत्स्य क्षेत्रलाई छुट्टै पहिचान दिनका लागि नीतिगत रूपमा नै अगाडि बढ्न लागि रहेको उद्योग राज्य मन्त्री मेघनाथ नेपाली निषादले बताएका छन् । काठमाडौंमा आयोजित नेपाल मत्स्य समाजको साधारण सभालाई सम्बोधन गर्दै उनले सो कुरा बताएका हुन् । मन्त्री निषादले मत्स्य क्षेत्र कृषिमा राख्ने कि पशुमा राख्ने भन्ने बहस भईरहेको भन्दै यसले आफ्नो पहिचान पाउनुपर्ने धारण समेत व्यक्त गरेका छन् ।

नेपाल मत्स्य समाजको साधारणसभामा प्रमुख अतिथिकारूपमा उपस्थित भएका निषादले समाजले हरेक वर्ष प्रदान गर्दै आईरहेको चौथो इन्दिरा स्मृति पुरस्कार ट्राउट माछाको समग्र विकासमा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याएको भन्दै हिमालयन रेन्चो ट्राउट सुनखानीका सञ्चालक केशवप्रसाद गुणीलाई नगर ३१ हजार सहित सम्मान गरिएको थियो ।

समाजका अध्यक्ष रमानन्द मिश्रको अध्यक्षतामा सम्मन्त भएको सो साधारणसभामा अध्यक्ष मिश्रले मत्स्य सेवाको आफ्नो पहिचानका लागि विगतदेखि नै संघर्ष गर्दै आईरहेकोले जवसम्म मत्स्य सेवाको पहिचान हुँदैन तवसम्म यसले द्रुत गतिका विकास लिन्छ भन्नेमा शंका समेत व्यक्त गरे ।

अनुदानका लागि युवा तथा सिंचाई योजनाहरु छनौट

इनरुवा । सुनसरी जिल्लामा चालु आ.व.०७२/०७३ मा अनुदानका लागि "युवा लक्षित व्यवसायिक तरकारी उत्पादन कार्यक्रम" अन्तर्गत ७० जना युवा कृषकहरु, "युवा लक्षित व्यवसायिक कीट मौरिपालन"का लागि २० जना तथा "सहकारी खेती साना सिंचाई कार्यक्रम"का लागि विभिन्न ४३ वटा सिंचाई योजनाहरु छनौट गरिएको छ । जिल्ला कृषि विकास समितिका सभापति स्थानीय विकास अधिकारी राम प्रसाद वाग्लेको अध्यक्षतामा बसेको बैठकले उक्त निर्णय गरेको जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, सुनसरीले जनाएको छ ।

विदेश पलायन भईरहेका उत्पादनशील युवाहरुलाई स्वदेशमै व्यवसायिक कृषिको माध्यमबाट स्वरोजगार प्रबर्द्धन गर्न युवा लक्षित व्यवसायिक तरकारी उत्पादन कार्यक्रम मार्फत केन्द्रिय कार्यक्रम अन्तर्गत ६० जना तथा निक्षेपित (कृषि प्रसार) कार्यक्रम अन्तर्गत १० जना गरी जम्मा ७० जना युवा कृषकहरु छनौट भएका र उक्त कृषकहरुले जनही रु.६० हजारका दरले अनुदान पाउने छन्, भने युवा लक्षित मौरिपालन कार्यक्रमका लागि छनौट भएका २० जना युवाहरुले जनही रु.१ लाख असी हजारका दरले अनुदान पाउने कुरा जिल्ला कृषि विकास कार्यालय सुनसरीका वरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत डा.रवीन्द्र नाथ चौबेले बताए ।

यसैगरी साना सिंचाई निर्माण तथा मर्मत संभार कार्यक्रम अन्तर्गत छनौट भएका ४० वटा कृषक समूह/कृषि सहकारी संस्थाहरु मध्ये ३८ वटालाई बोरिड तथा पम्पसेटको लागि ८२,५००। का दरले, २ वटालाई पाइप लाइन तथा कुलो मर्मतको लागि १,४२,५००। का दरले, सहकारीमा आधारित साना सिंचाईका लागि छनौट भएको १वटा कृषि सहकारी संस्थालाई ३ लाख तथा सहकारी खेती साना सिंचाई स्किम संचालनको लागि छनौट भएका २ वटा कृषि सहकारी संस्थालाई ६/६लाखका दरले अनुदान उपलब्ध गराउने कुरा कार्यालयले जनाएको छ ।

किसान कल सेण्टर आजबाट शुरु हुने

काठमाडौं । लामोसमय पश्चात नेपाली किसानहरुका लागि सरकारी तवरबाट किसानहरुको समस्या सुन्ने र समाधान गर्नका लागि सजिलो माध्यमका रूपमा किसान कल सेण्टर शुरु हुने भएको छ । कृषि मन्त्री हरिबोल प्रसाद गजुरेलले आज आईबार दिउँसो १ बजे कृषि सूचना तथा सञ्चार केन्द्रको भवनमा रहेको किसान कल सेण्टरको कार्यकक्षमा औपचारिक रूपमा उद्घाटन गर्ने भएका छन् ।

किसानहरुले आफ्ना बस्तु तथा बालीमा देखा परेका समस्या तत्काल समाधान गर्नका लागि फोन गर्दा पैसा नलाग्ने टोल फ्रि नम्बर १६६००१९५००० मा फोन गरेर आफ्ना समस्याको तत्काल उपचार पाउने भएका छन् । किसानहरुले फोन मार्फत राखेका आफ्ना समस्या तत्काल कल सेण्टरले समाधान गर्न नसके किसानहरुको सम्पर्क नम्बर रेकर्ड गरी समस्या समाधान गर्न पुन कल सेण्टरले नै फोन गरेर समस्या समाधान गर्ने बताइएको छ ।

२०७२ फागुन १६ गते देखि शुरु गर्न लागिएको कल सेण्टर हाललाई हरेक आईतबार, मंगलबार र शुक्रबार विहान ११ बजेदेखि दिउँसो ४ बजेसम्म नियमित सञ्चालन हुने बताइएको छ । सो कल सेण्टरबाट किसानहरुले अधिक फाइदा लिन सक्ने समेत बताइएको छ ।

नेपालको संविधानमा अपांगता भएका व्यक्तिको अधिकार

नेपालको संविधानमा अपांगता भएका व्यक्तिको हक अधिकार देहाय बमोजिम रहेको छ ।

- सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्ने राज्यको राजनीतिक उद्देश्य हुने ।
- आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने ।
- सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक न्याय प्रदान गर्दा सबै लिंग, क्षेत्र र समुदायभित्रका आर्थिक रूपले विपन्नलाई प्राथमिकता प्रदान गर्ने राज्यको सामाजिक न्याय र समावेशीकरण सम्बन्धी नीति हुने ।
- सामान्य कानूनको प्रयोगमा शारीरिक अवस्था, अपांगता, स्वास्थ्य स्थिति, वा यस्तै अन्य कुनै आधारमा भेदभाव नगरिने ।
- सामाजिक वा सांस्कृतिक दृष्टिले पिछडिएका, अपांगता भएका व्यक्ति, लगायत नागरिकको संरक्षण, सशक्तीकरण वा विकासका लागि कानून बमोजिम विशेष व्यवस्था गर्ने ।
- अपांगता भएका र आर्थिक रूपले विपन्न नागरिकलाई कानूनबमोजिम निःशुल्क उच्च शिक्षा पाउने हक हुने ।
- दृष्टिविहीन नागरिकलाई ब्रेललिपि तथा बहिरा र स्वर वा बोलाइसम्बन्धी अपांगता भएका नागरिकलाई सांकेतिक भाषाको माध्यमबाट कानूनबमोजिम निःशुल्क शिक्षा पाउने हक हुने ।
- सामाजिक रूपले पिछडिएका अपांगता भएका व्यक्तिसमेतलाई समावेशी सिद्धान्तका आधारमा राज्यको निकायमा सहभागी हुन पाउने सामाजिक न्यायको हक हुने ।
- अपांगताभएका नागरिकलाई विविधताको पहिचानसहित मर्यादा र आत्मसम्मानपूर्वक जीवनयापन गर्न पाउने र सार्वजनिक सेवा तथा सुविधामा समान पहुचको हक हुने ।
- आर्थिकरूपले विपन्न, अशक्त र असहाय अवस्थामा रहेका, अपांगता भएका नागरिकलाई सामाजिक सुरक्षाको हक हुने ।
- राष्ट्रिय सभामा प्रत्येक प्रदेशबाट कम्तीमा एक जना अपांगता भएका व्यक्ति वा अल्पसंख्यक निर्वाचित हुने सुनिश्चित गरिएको ।
- अपांगता भएका व्यक्ति समेतको हक अधिकारको संरक्षण, सशक्तीकरण, विकास र समृद्धिको लागि संवैधानिक आयोगको रूपमा राष्ट्रिय समावेशी आयोगको व्यवस्था गरिएको ।
- नेपाली राजदूत र विशेष प्रतिनिधिसमावेशी सिद्धान्तको आधारमा नियुक्ति गरिने ।
- संवैधानिक अंग र निकायका पदमा समावेशी सिद्धान्तको आधारमा नियुक्ति गरिने ।

नेपाल सरकार
सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय
सूचना विभाग

सामूहिक कृषि खेतीमा आकर्षण बढ्दै

बुटवल । पिछिल्लो समयमा अन्य व्यक्तिको जग्गा भाडा(लिज)मा लिएर कृषि प्राणाली अपनाउनेको संख्या बढ्दै गएको छ । सानो लगानीमा यसरी गरिएको कृषि प्राणालीबाट मनरय आम्दानी हुन थालेपछि किसानहरु यस तर्फ आकर्षित हुँदै गएका छन् । केही समय पहिला मात्र पाल्पा जिल्लाको दोभान गाविस-६का किसानहरुले सामूहिक खेती प्राणाली सुरु गरेका छन् ।

गत वर्ष बोटेगाउ कृषि सहकारी संस्था स्थापना गरी उनीहरुले सामूहिक तरकारी खेती तर्फ अगाडी बढेका हुन । बोटेगाउ कृषि सहकारी संस्थाका सल्लाहकार पदमलाल शाक्यका अनुसार वि.स.२०७० सालमा त्यसका स्थानीय व्यक्तिहरुको सक्रियतामा २८ जना कृषकहरुले सामूहिक व्यवसायिक खेती सुरु गरेका हुन । पहिलो

चरणको खेती गरी आम्दानी समेत गरेका समूहका व्यक्तिहरुले आफै नै खनजोत, गोडमेल र खेतीबालीको स्यारसुसार गर्दै आएका छन् । बोटेगाउ कृषि सहकारी संस्थाका अध्यक्ष सुर्यबहादुर बगालेका अनुसार ३८ जना कृषकहरुले १३ रोपनी जग्गा वार्षिक ४५ हजार रुपैया बुझाउने गरी भाडा(लिज)मा ल्याएका हुन । गत वर्ष करेला, लौका, घिरम्ला, बन्दागोभि, काउली लगायतका तरकारी जन्य कृषिवस्तु उत्पादन गरेका किसानहरुले सानो लगानीबाट यस्तो कामको सुरुवात गरेका हुन । अध्यक्ष बगाले भन्छन्-'करिव १ लाख २० हजार जती लगानी गरेका छौं, श्रमदान सबै हामी सहकारीका व्यक्तिहरु नै मिलेर गर्दै आएका छौं ।'

यस वर्ष टमाटर, काउली, बन्दा लगायतका तरकारी रोप्ने तरकखर गर्दै गरेका उनीभन्दा थिए-'सिंचाइको लागि अहिले खासै समस्या छैन, तर हिउंदमा थोपा सिंचाइ प्राणाली ल्याउने तरखरमा छौं ।' पहिलो चरणमा ३ रोपनी क्षेत्रफलमा थोपा सिंचाइ कार्यक्रम अगाडि बढाउने गरी छलफल भएको उनको भनाई छ । संस्थाका सल्लाहकार पदमलाल शाक्य सामूहिक कृषि कर्मको अलवा माछा फर्म स्थापना गरेका छन् । ५० वटा बाखा पालन समेत गरेका उनले कृषि रिसोर्टको परिकल्पना अगाडि बढाएको बताउछन् । उनी भन्छन्-'अबको ८ बर्षमा कृषि रिसोर्ट परा उने अभियानमा लागेको छु ।' अहिले ५ रोपनी क्षेत्रफलमा माछा पालन सुरु गरेका उनले ५ वटा बंगुर समेत पालन गरेका छन् । भविष्यमा बंगुरपालन, माहुरी पालन र च्याउ फर्म समेत स्थापना गर्ने योजनामा रहेको उनको भनाई रहेको छ । सामूहिक कृषि सहकारीको अभियान अगाडि बढाएका संस्थाका अध्यक्ष सुर्य बहादुर बगालेले सामूहिक कृषि खेतीबाट समाजमा जागरुक बनाउदै गएको बताउछन् । उनी भन्छन्-'समुहमा बसेर कृषि कर्म गर्नुपर्दछ, भन्ने बानीको विकास हुँदै गएको छ, हामीले गरेको कामको अन्त्यले पनि सिको गरुन र खेती योग्य जमिन बाजो नहोस् भन्ने हाम्रो धारणा हो ।'

संस्थाका कोषाध्यक्ष नरबहादुर क्षेत्रीका अनुसार पहिलो पटक १ सिजनबाट १ लाख ११ हजार रुपैया संस्थाले आम्दानी गर्न सफल भएको छ । उनी भन्छन्-'पहिलो सिजनमा टमाटर र खर्बुजाबाट मात्र ४० हजार जती आम्दानी गरेका थियौं ।' भविष्यमा सामूहिक खेतीमा नमुना गाउको रूपमा पहिचान दिलाउने गरी अगाडी बढेको अध्यक्ष बगालेको भनाई रहेको छ । अब वैशाख महिनामा प्लाष्टिकको टनले र थोपा सिंचाइ अभियान सुरुवात गर्ने योजना रहेको उनको भनाई छ । यसको अलवा दोभान बजारमा विक्रि केन्द्र राख्ने योजना संस्थाले बनाएको छ । सडकमा ओहोर-दोहोर गर्ने व्यक्तिहरुले पुर्णरूपमा अर्गानिक तरकारी खरिद विक्री गरी आम्दानी गर्न सक्नु भन्ने उद्देश्यका साथ यस्तो प्रकृतीको विक्रि केन्द्र स्थापना गर्ने लक्ष्य राखिएको संस्थाकी सचिव भिमा श्रेष्ठको भनाई रहेको छ । उनका अनुसार गत वर्ष पनि आलुमा रोग नलागेको र पानीले पनि असर नगरेको कारण आम्दानी राम्रो भएको उनको भनाई रहेको छ ।

Study strengthens link between neonicotinoids and collapse of honey bee colonies

These are inspiring times for Open Access in agriculture. The last decade has brought game-changing advances in ICTs – smartphones/tablets, broadband Internet, and open-source platforms for openly publishing just about any type of information/data product – and a significant increase in their availability to both researchers and farmers. There are positive signs that many of the gaps at the core of the digital divide are being filled not only by broader access to devices and connectivity, but also by employing information standards to provide meaning – semantics – to information products that are made open. In fact, with open access and open data, the focus is naturally on suitable repositories and both syntactic and semantic standards, ensuring the greatest potential for use, innovation and knowledge transfer.

But despite the advances in the availability and accessibility of ICTs, does making information products available and accessible in suitable, standards-based repositories guarantee that open access knowledge products are within the reach of those **who can benefit most?**

Reliable technology infrastructures, scalable resources and worldwide availability are the sine quibus non of ensuring the best accessibility and availability of open access information products.

What is the cloud

The cloud is not a new concept – it has been around for many decades, using terminals to share access, computing power and storage among users over a network. Again looking at the last decade, the cloud too has seen focus and refinement, and Cloud Computing has emerged to support reaching the goals of the open access and open data movements in

agriculture. Today the cloud has evolved into a flexible, cost-effective and highly scalable infrastructure of computing power and storage, and it can provide scientists and researchers the missing link between opening access to knowledge and data and making it more practicable to use.

Cloud Computing – pioneered by Amazon Web Services and recently more competitive with players like Google Compute Engine and Microsoft Azure – has won acclaim by allowing IT professionals to quickly and efficiently “spin up” services, storage, computing power and IT networks, allowing for cost-effective use of the services.

However, there is one important aspect of the cloud that is often overlooked, and in my opinion, will allow open access and open data for agriculture to thrive in achieving the fullest access and availability possible: the cloud’s global infrastructure.

Cloud providers’ infrastructures make services and storage accessible via Availability Zones across geographic regions. For end users across the globe, regardless of their physical locations, access to services, data, and knowledge stored in the cloud can be achieved at the highest level possible.

How is the cloud improving open access and open data in agriculture?

The cloud is playing an important role in improving global access to knowledge resources. For example, collaboration platforms for decentralized teams was once a real obstacle. Traditionally with IT platforms, one criterion used when selecting where

to host data, documents, and applications is proximity, and hosting platforms in proximity of users – possibly the same network – can greatly improve users’ ability to

access resources by reducing the “Internet travel” distance and time. With decentralized teams, difficulties dealing with proximity are quickly disappearing.

Google Apps and Microsoft Office 365 – two well-established cloud-based collaboration platforms – are within the reach of most of the world, even to those in low-bandwidth locations. Both depend on the cloud and Availability Zones to guarantee the best possible access based on the end user’s location, making the platforms practicable to use and access. Open access and open data are for the global public. Users’ proximity to open repositories is an unpredictable concept, and the cloud offers the best proximity to the public at large.

With open data, in particular, storage can easily become a liability, mainly due to data growth and the amount of data to store and deliver. Cloud storage is scalable and reliable, and most importantly, data stored in the cloud can be processed using the computing power of the cloud. In CGIAR, our Open Access and Data Management Policy clearly requires the permanent access to our research products. We believe that widespread dissemination of our research products is key to achieving the maximum impact.

Decline of bees, other pollinators, threatens crop output

KUALA LUMPUR, (AFP) - Many species of bees, butterflies and other creatures that are vital to agricultural pollination are threatened with extinction, posing risks to major world crops and global biodiversity, a UN body said Friday. "Many wild bees and butterflies have been declining in abundance, occurrence and diversity at local and regional scales in Northwest Europe and North America," said an assessment by the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES). It said declines in pollinators - which also include a vast range of other insects, bats, birds and other animals - had also been detected elsewhere in the world. The problem facing policy-makers is that scientists remain unsure exactly which factors are the biggest drivers.

The world's first assessment of its kind said possible causes include habitat loss, pesticides, pollution, invasive species, pathogens, climate change and the spread of vast farms dedicated to a single product, which suppresses biodiversity. The IPBES was established under UN auspices in 2012 to assess the state of global biodiversity.

It said healthy populations of the creatures are critical to ensuring stable fruit and vegetable output, as concerns rise over the challenge of feeding the world's people in coming decades. Among its findings, it said animal pollination is directly responsible for between five and eight percent of global agricultural production by volume, amounting to between \$235 billion and \$577 billion worth of annual output. But more than three-quarters of the "leading types of global food crops" also rely to some extent on animal pollination for yield and quality. "Pollinator-dependent species encompass many fruit, vegetable, seed, nut and oil crops, which supply major proportions of micronutrients, vitamins, and minerals in the human diet," the IPBES said.

Bee populations in peril -

Pollination is the transfer of pollen between the male and female parts of flowers to enable reproduction. The assessment is the work of nearly 80 scientists from around the world and was released at an IPBES meeting in Kuala Lumpur. It is the first report by the four-year-old group, which is considered the biodiversity equivalent of the UN-organised Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). In Europe, nine percent of bee and butterfly species are threatened with extinction and populations are declining for 37 percent of bee species and 31 percent of butterfly species for which sufficient data is available, the IPBES said. In some places in Europe more than 40 percent of bee species may be threatened. A "data gap" has frustrated efforts to assess the situation in Latin America, Asia, and Africa, but the same drivers are suspected to be at work in those regions. Data is more solid for non-insect pollinators such as bats and birds, however, with the IPBES saying 16 percent of such species worldwide are threatened with extinction. Some of the most important world food staples such as rice, wheat and other grains do not rely on animal pollination.

But vulnerable crops could include everything from apples and mangoes, to chocolate and almonds, and many other commonly consumed foods, said Simon Potts, co-chair of the assessment. "Pretty much nearly all your fruits and many of your vegetables are pollination-dependent," said Potts, deputy director of the Centre for Agri-Environmental Research at Britain's Reading University. Policy options could be as simple as planting more flowers, the group said.

But it also mentioned overall better protection of natural environments and ecosystems, limiting the scope of intensive agriculture, encouraging sustainable farming, and finding alternatives to pesticides, the IPBES said. IPBES members stressed that the group's role was to provide evidence rather than specific recommendations for governments, and the report refrains from issuing any specific call for action. The assessment said pollinator declines also could lower crop yields, raising prices for consumers and reducing agricultural profits.

बीउ...

सामुदायिक संस्थाहरु मार्फत उत्पादन, प्रशोधन तथा बजारीकरण कार्यहरुमा अनुदान जस्ता वर्तमान पहलहरुले बीउ बिजन उत्पादन तथा महत्व जानकारी आम कृषकहरुमा विप्रेषण गर्दै जानु महत्वपूर्ण छ। कमसल बीउ बिजनको प्रयोग सँगै जटिल बन्दै गईरहेको खाद्यान्न उत्पादन तथा उत्पादकत्व रहेको वर्तमान सन्दर्भमा नेपालमा रहेका बीउ बिजन सरोकारवालाहरुलाई एकै थलो ल्याई बीउ बिजनसँग सम्बन्धित विद्यमान समस्याहरु माथि छलफल गरी अगाडि बढ्नका लागि वाटो पहिल्याउन जरुरी भएको छ।

बढ्दो खाद्य असुरक्षा बाट उन्मुक्ति पाउन नेपाली कृषकहरुलाई बीउ प्रतिको जनचेतना तथा बीउ उत्पादन प्रविधि जस्ता विषयमा क्षमता अभिवृद्धि गर्ने र बीज वृद्धि सम्बन्धीका दिगो कार्यक्रमहरु पनि संचालन गर्दा गुणस्तर बीउको सर्वशुभ तवरले उपलब्ध हुने जसको कारण बीउ बदले दरमा वृद्धिका साथ कृषि उपजहरुको उत्पादकत्व वृद्धि हुनेमा र खाद्य सुरक्षामा टेवा पुऱ्याउनेमा स्पष्ट छ। (पोखरेल, जिल्ला कृषि विकास कार्यलय सुनसरीमा बाली विकास अधिकृतका रूपमा कार्यरत छन्।)

अम्लीयपनाका कारण उत्पादन घट्दै

धनुषा । धनुषा जिल्लाको ७६ हजार ३१ हेक्टर खेतीयोग्य जमीन क्षेत्रफलमध्ये उत्तरी क्षेत्रको जग्गामा ६० प्रतिशत तथा दक्षिणी क्षेत्रको जग्गामा ५५ प्रतिशत अम्लीय तत्व रहेकोले सो क्षेत्रमा बसेनि गहुँ, मकै तथा तरकारीवालीको उत्पादन घट्दै गएको जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले जनाएको छ। किसानले जथाभावी रासायनिक मल हाल्ने गरेकाले जग्गामा उर्वराशक्ति क्षिण भई अम्लीय तत्व बढ्न गई बसेनि उत्पादनमा हास आउने गरेको छ। धनुषामा रहेको खेतीयोग्य जमिनमध्ये ६० प्रतिशतमा अम्लीय तत्व बढी भएकाले बसेनि कृषि उत्पादन घट्दै गएको हो।

माटोको अवस्थाबारे किसानलाई जानकारी नभएकाले यस्तो अवस्थाको सिर्जना भएको भन्दै जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले चालु आर्थिक वर्षमा माटोको १५० नमुना सङ्कलन गरी माटो परीक्षण गर्ने लक्ष्य लिए तापनि हालसम्म ६० वटाको नमुना परीक्षण गरिएको छ।

सरकारले अम्लीय माटो सुधार कार्यक्रम ल्याएपछि किसानको माटो जाच गर्ने कार्यक्रम अघि सारिएको छ। खेतमा अम्लीय माटो बढी पाइएको खण्डमा त्यसको सुधारको लागि उक्त किसानको खेतमा कृषि चुना प्रयोग गरिने गरिएको छ। जिल्लाको १० ठाडामा सो कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको माटो व्यवस्थापन शाखाका विज्ञ दानालाल साहले जानकारी दिए। कार्यक्रमअन्तर्गत यस आवमा रु पाच लाख पाच हजार बजेट छुट्याइएको छ। अम्लीय माटो परीक्षण कार्यक्रमतर्फ किसान गम्भीर नदेखिएको कार्यालयले जनाएको छ। जिल्लामा खेतमा माटो परीक्षण गर्दा प्राङ्गारिक पदार्थको कमी देखिएकोले सरकारले सो मलमा अनुदान दिादै आएको छ। सो कार्यक्रमअन्तर्गत सरकारले रु १० लाख छुट्याएको छ।

प्रतिकिलो रु १० को दरले प्राङ्गारिक मलमा अनुदान दिादै आए पनि किसान आकर्षित हुन सकेका छैनन्। खेतमा उर्वराशक्ति नास हुादै गएपछि माटो सारो हुने भएकोले उत्पादनमा कमी आएको बताइएको छ।

स्याउका बिरुवाबाट अन्ठाउन्न लाख

जुम्ला । यो वर्ष जिल्ला कृषि विकास कार्यालयअन्तर्गत वितरित ७४ हजार स्याउका बिरुवाबाट जिल्लालाई रु ५८ लाख आम्दानी भएको छ। जिल्लाका ५१ सक्रिय नर्सरीबाट तीन लाख स्याउका बिरुवा उत्पादन भएकामा ७४ हजार बिरुवा कृषि कार्यालयको सिफारिसमा वितरण गरिएको हो। वितरित बिरुवामा सात हजार ७३५ साधारण कार्यक्रम, २९ हजार २५० स्याउ आत्मनिर्भर कार्यक्रम र ३७ हजार बिरुवा जिल्ला बाहिर पठाइएको वरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत विष्णुबहादुर महतले जानकारी दिएका छन्।

साधारण कार्यक्रमतर्फ प्रतिबिरुवा रु दुईका दरले रु १५ हजार ४७०, आत्मनिर्भर कार्यक्रमअन्तर्गत प्रतिबिरुवा रु ४० का दरले ११ लाख ७० हजार र जिल्ला बाहिर निर्यात गरिएको प्रतिबिरुवाको औसतमा रु १२५ का दरले रु ४६ लाख २५ हजार आम्दानी भएको छ। जिल्ला बाहिर प्रतिबुटा रु १७५ मा बिक्री वितरण गरिएको स्थानीय कृषक बेलबहादुर शाहीले बताउनुभयो। स्याउ आत्मनिर्भर कार्यक्रमअन्तर्गत १०० हेक्टर र साधारण कार्यक्रमतर्फ २५ हेक्टर जमिनका लागि ३६ हजार ९८५ बिरुवा वितरण गरिएको हो।

सौर्य वाटर पम्पबाट सिंचाइ सुविधा

सुर्खेत । सुर्खेत जिल्लाको ताउलेस्थित सीताराम कृषि समूहले ताउले छिन्चुमा एक हजार २०० वाट क्षमताको ताउले सोलार लिफ्ट सिंचाइ योजना जडान सम्पन्न गरेको छ। जनसङ्ख्या तथा वातावरण मन्त्रालयअन्तर्गत वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रसंगको सहकार्यमा विनरक इन्टरनेसनलको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग, युएसएआइडीको किसान परियोजना र भेरी गड्गानगरपालिका सुर्खेतको आर्थिक सहयोग तथा साना किसान कृषि सहकारी ताउलेको ऋण सहयोगमा उक्त परियोजना सम्पन्न भएको हो।

पम्प जडानपछि यहाका आठ साना किसान परिवार प्रत्यक्ष लाभान्वित भएका छन्। यसबाट २१ रोपनी जमिनमा सिंचाइ सुविधा उपलब्ध भएको छ। पम्पबाट दैनिकरूपमा औसत १० हजार लिटर पानी निकाली सिंचाइमा लगाउने गरिएको छ। पम्प जडान भएको छ महिनाको अवधिलाई हेर्दा सिंचाइ सुविधा उपलब्ध भएपछि जमिनको उर्वरा शक्तिमा सुधार आई उत्पादकत्वको वृद्धि भएको स्थानीय किसानको भनाइ छ।

पम्पको जडानपछि कृषि उत्पादन वृद्धि, कृषिमा लगानी अभिवृद्धि र पानीको खपतमा वृद्धि भएकाले किसान निर्वाहमुखी खेतीबाट विस्तारै नगदेवाली तथा व्यावसायिक कृषितर्फ आकर्षित भएका छन्। सिंचाइ सुविधाले अन्नवाली उत्पादनमा सकारात्मक वृद्धि आउनुको साथै बालीमा विविधीकरण र तरकारीखेती गरी आयआर्जनमा वृद्धि भएको छ र उनीहरुको जीवनस्तरमा सुधार ल्याएको छ।

किसान मौरीपालन व्यवसायप्रति आकर्षित

खोटाङ । जिल्लामा पछिल्लो समय मौरीपालन गर्ने किसानको सङ्ख्या बढ्दै गएको छ। मह बिक्री गरेर किसानले मनग्य आम्दानी गर्दै आएका छन्। बाह्र वर्षदेखि मौरीपालन व्यवसाय गर्दै आएका बोपुङका किसान बलराम राईसित अहिले ३८ घर मौरी छन्। मौरीपालन गरेर उनले गाडामै आम्दानी गर्न सफल भएका छन्। राईले उत्पादन गरेको मह प्रायःजसो घरेबाट बिक्री हुने गरेको छ।

अन्नवालीबाट आउने आम्दानीभन्दा मौरीपालनबाट बढी आम्दानी हुन थालेपछि किसान त्यसतर्फ आकर्षित भएका हुन्। यस्तै बाभ्केच्यानडाडाका किसान सङ्ग्राम राईले ३० घर मौरीपालन गरेका छन्। मह घरबाटै बिक्री हुने गरेको छ भने घरको सङ्ख्या बढाउन गोला विधि अपनाइएको छ।

सदरमुकाम दिक्तेलगायत चिउरीडाडा, बाभ्केच्यानडाडा, मात्तिम, डाडागाडा, रतन्छा, छितापोखरी, सप्तेश्वर छितापोखरी, चिपिङ, इन्द्रेणीपोखरी, लिच्छीराम्चे, बाराहापोखरी, बोपुङ तथा पश्चिमी क्षेत्र च्यास्मिटर, राजापानी, विजयखर्क तथा उत्तरी क्षेत्र जालपा, खार्मी, पाथेका, फेदी, हौचुरलगायत गाविसका किसानले व्यावसायिक रूपमा मौरीपालन गर्दै आएका छन्।

मकैको बीउ अनुदानमै वितरण

काभ्रे । किसानले उत्पादन गरेको विभिन्न उन्नत जातको मकैको बीउ काभ्रेपलाञ्चोकमा सरकारी कार्यालयले खरिद गरेर किसान समूहलाई नै अनुदानमा वितरण गरेको छ। जिल्लाको विभिन्न गाविसमा किसानले उत्पादन गरेको विभिन्न उन्नत जातको मकै जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले खरिद गरेर मध्य पहाडी वृहत्तर मकै उत्पादन कार्यक्रमअन्तर्गत किसानलाई ७५ प्रतिशत अनुदानमा वितरण गरिएको हो। बाली विकास अधिकृत थर्कबहादुर जिसीका अनुसार कृषि सेवा केन्द्रको सिफारिसमा जिल्लाको च्यासिङ्खर्क, मङ्गलटार, बालुवापाटी देउपुर, भूम्लुटार र काशिखण्ड नगर पालिकामा एउटा गाविसका लागि कम्तीमा तीन टन मकैको बीउ वितरण गरिने छ।

मध्य पहाडी क्षेत्रमा मकैको प्रशस्त उत्पादन हुने तर कृषकसाग बीउ नहुने र कृषकको उत्पादन बढाउनुको साथै खाद्य सकटको समाधान गर्न वृहत्तर मकै उत्पादन कार्यक्रम ल्याइएको हो। अहिले करिब रु १६ लाख बराबरको २५ टन विभिन्न उन्नत जातको मकैको बीउ वितरण भइरहेको छ।

कृषि कार्यालयले बीउ उत्पादक किसान र किसान समूहसाग करारमा सम्झौता गरेर बीउ खरिद गरेको हो। जिल्लामा वृहत्तर मकै उत्पादन कार्यक्रम तीन वर्षदेखि सञ्चालनमा छ। जिल्लामा देउती, मनकामना तीन, अरुण, रामपुर कम्पोजिट, गणेश १ र दुई मकैको उन्नत जात किसानका लागि जिल्लामा वितरण भएको उल्लेख गर्दै जिसीले बजार मूल्य प्रतिकिलो रु ७५ देखि रु ८५ मा बीउ किसानलाई अझ सुलभ मूल्यमा उपलब्ध हुने बताए।

दूधमा पर्सा जिल्ला आत्मनिर्भर

वीरगन्ज । व्यावसायिक पशुपालक किसानको सङ्ख्या बढ्दै जान थालेपछि दूध उत्पादनमा पर्सा जिल्ला दूधमा आत्मनिर्भर बन्न थालेको छ। अहिले जिल्लामा दैनिक ३० हजार लिटर दूध उत्पादन हुने गरेको छ। विगतका वर्षहरुको तथ्यांक हेर्ने हो भने वार्षिक दुई प्रतिशतका दरले दूध उत्पादन बढेको जिल्ला पशुसेवा कार्यालयले जनाएको छ। उत्पादित दूधमध्ये दैनिक २० हजार लिटर दूध जिल्ला बाहिर निर्यात हुने समेत कार्यालयले जनाएको छ। जिल्लामा रहेका गाईभैसीहरु मध्य करिब ३० देखि ४० प्रतिशतसम्म उन्नत जातका रहेका छन्। पशुपालन व्यवसायबाट राम्रो आम्दानी हुन थालेपछि जिल्लामा दुई वर्षयता १५ हजारभन्दा बढी गाईभैसीको सङ्ख्यामा वृद्धि भएको जिल्ला पशु कार्यालयले जनाएको छ।

दूध उत्पादन वृद्धिसँगै किसानको प्रत्यक्ष सहभागितामा जिल्लामा १८ वटा दुग्ध प्रशोधन केन्द्र सञ्चालनमा आएका छन्। यसले किसानको आम्दानी बढाउन र रोजागरीको अवसर समेत वृद्धि भएको बताइएको छ। दूध उत्पादन बढाउन उन्नत घासखेती, गाई नश्ल सुधार, गोठ सुधार, कृत्रिम गर्भाधान र गाडागाडामा चिकित्सकीय सेवालगायतका अभियान चलाएको बताइएको छ। भने अन्य गैरसरकारी संस्थाहरुले पनि विभिन्न खालका सहयोग गर्दै आईरहेका छन्।

कृषि उत्पादन बृद्धि गर्नका लागि सदैव प्रयोग गर्नुहोस् लुम्बिको भोल मल

All Nepalese Tea & Coffee Center, Kupondol, Phone: 5535457, 5548201

Shalom थोपा सिंचाइ

SHALOM AGRICULTURE PVT. LTD
BALAJU - 16, MACHHAPOKHARI
PHONE NO: 9851100238
Website: www.shalomagrodrip.com Email: krishnaag30@gmail.com

वैकहरुले कृषि कर्जाका लागि भएभटिलो बनाईदिएका छन्

आनन्दप्रसाद न्युरे

अध्यक्ष राष्ट्रिय व्यवसायिक पशुपालन तथा दुध
उत्पादक कृषक समाज, नेपाल

० राष्ट्रिय व्यवसायिक पशुपालन तथा दुध उत्पादक कृषक समाज स्थापना गर्नुको उद्देश्य के हो ?

नेपालका ७० प्रतिशत जनता कृषिमानिर्भर छन्। त्यसमा ३३ प्रतिशत कृषकलाई आफ्नो उत्पादनले तीन महिना खान पुग्दैन, त्यस्तै ३२ प्रतिशत कृषकको आफ्नो उत्पादनले ६ महिना खाना पुग्छ। १७ प्रतिशत कृषकले आफूलाई वर्ष भरि खाने खाद्यान्न उत्पादन गर्छन् भने १७ प्रतिशत कृषक आफूलाई चाहिने भन्दा बढि भएको खाद्यान्न विक्री गर्दछन्। नेपालमा जति कृषि भूमि छ, यसको बैज्ञानिक तवरबाट सदुपयोग भएको खण्डमा वर्षमा एक खर्ब भन्दा बढिको खाद्यवस्तु निर्यात गर्न सकिन्छ भन्ने सोचका साथ कृषिमा पनि धेरै सम्भावना भएको पशुपालन तथा दुध उत्पादनको क्षेत्रमा उच्च मनोबलका साथ उन्नत दुधालु पशु र मासुका लागि पालिने पशु चौपायाहरुको क्षेत्रमा अरवौं लगानी भईसकेको अवस्था छ। लगानी अनुसारको फल पाउन केहि समय लाग्ने र संगसगै विविध कारणले व्यवसाय नै धरापमा पर्नसक्ने सम्भावना पनि उतिकै रहेको हुँदा व्यवसाय नै धरापमा पर्नसक्ने सम्भावना पनि उतिकै रहेको हुँदा व्यवसायमा गरेको लगानी सुरक्षित गर्नका लागि राष्ट्रिय व्यवसायिक पशुपालन तथा दुध उत्पादक कृषक समाजको स्थापना भएको हो। यसले सहकारी, सामुहिक वा व्यावसायिक रुपमा पशुपालन, दुध उत्पादन गरि दुधको क्षेत्रमा नेपाललाई आत्मनिर्भर बनाउने र धेरै भन्दा धेरै नेपाली दाजु भाई, दिदी बहिनीहरुलाई रोजगारीको सिर्जना गर्नु यसको मुख्य उद्देश्य हो।

० त्यसो भए यो संस्थाले के गर्नुो त किसानहरुका लागि ?

यो संस्था स्थापनाको वर्षयता पशु तथा कृषि वीमामा राज्यले पछहतर प्रतिशत अनुदान दिनु पर्ने पहिलो माग हाम्रो थियो, विगत २ वर्षयता त्यो माग पूर्ण कार्यान्वयनमा आएको छ। हामीले व्यवसायिक कृषिकर्जामा पाँच प्रतिशतभन्दा बढि व्याज लिन नपाउने व्यवस्था गर्न नेपाल सरकार र नेपाल राष्ट्र बैंकलाई आग्रह गरेका थियौं, त्यो अहिले आंशिक रुपमा कार्यान्वयनमा आएको छ। विगत ४ वर्षयता पटक पटक गरि दुधको मूल्यमा १५ रुपैया वृद्धि गराउन सफल

भएका छौं। कृषकलाई गोठालोको रुपमा हेर्ने राज्यको दृष्टिकोणलाई परिवर्तन गराई पशुपालन गर्ने कृषक भनेको राज्यका सम्मानित नागरिक हुन भन्ने भावना पैदा गराउन सफल भएका छौं। दुध विना मानव जीवनको कल्पना हुन नसक्ने कुरामा विगतका सरकारमा बस्नेहरुलाई खबरदारी गरिरहेका छौं। सामन्ती संस्कारको चरम विकास भएको हाम्रो देशमा श्रमजिवि कृषक वर्गको सम्मान हुने वातावरण बनाउन अर्बौं ५ वर्ष लाग्ने र आंशिक उपलब्धि हासिल गर्दै आगामी ५ वर्ष भित्र नेपाललाई व्यावसायिक पशुपालन र दुध उत्पादनको क्षेत्रमा आत्मनिर्भर बनाउने काममा हामी लागि रहेका छौं।

० नेपालमा वढ्दै गैरहेको व्यावसायिक पशुपालनलाई दिगो बनाई राख्न संस्थाको भूमिका के रहन्छ ?

विगतमा पशुपालन गर्ने किसान असफल हुनुमा राज्यको ८० प्रतिशत कमजोरी थियो भने किसानको २० प्रतिशत कमजोरी थियो। अहिले त्यो केहि सुधार भएको अवस्था चाहि हो। राज्यले हामीलाई उचित वातावरणका साथै फार्म व्यवस्थापन, तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ, विभिन्न देशमा भइरहेका उच्च स्तरीय प्रविधि सम्बन्धि जानकारी गराउन भ्रमण जस्ता महत्वपूर्ण कुरामा ध्यान दियो भने धेरै कुराहरु हामी हाम्रो तवरबाटै समाधान गर्न सक्छौं। त्यो वाहेक प्रति पशु २ लाखका दरले १० भन्दा कम पशु पाल्ने कृषकलाई सामुहिक जमानी, परियोजना विमित पशुको मुल्यांकन गरेर लगानीको ७० प्रतिशतसम्म कर्जा एक प्रतिशत व्याज दरमा र त्यो भन्दा माथि एक करोडसम्म दुई प्रतिशत व्याजदरमा र एक करोड भन्दा माथि जतिसुकै भएपनि प्रतिपशु २ लाखका दरले तीन प्रतिशत व्याजदरमा कृषकले दिर्घकालिन कर्जा सुविधा पाउने व्यवस्था हुनु पर्छ भने हाम्रो माग छ। यि मागहरु पूरा भएको खण्डमा हामी व्यावसायिक पशुपालक कृषकहरु सामुहिक लगानीमा दुध प्रशोधन उद्योग, सामुहिक लगानीमै दाना उद्योग, सामुहिक लगानी भै गई श्रोत केन्द्र, घाँस उत्पादन केन्द्र खोल्दै त्यसलाई व्यावसायिक र सामुहिक दुवै रुपमा विकास गरेर यो

व्यवसायलाई भरपर्दो रुपमा नाफामुखी बनाउदै व्यवसायिक पशुपालनको क्षेत्रलाई दिगो बनाई राख्न सक्षम हुनेछौं।

० तर नेपालमै पशुपालक कृषकहरु पलायन हुन थालेको स्थिति छ किन ?

तपाईंले ठिक कुरा उठाउनु भयो, हामी कहाँ अर्काले कुरा गरेको सुनेर हावाको भरमा काम गर्ने परिपाटी छ। यो व्यवसाय भनेको संवदेनशिल व्यवसाय हो। करोडौं लगानी गर्दा व्यावसायिक योजना बनाउनु पर्ने हुन्छ, तालिमको त्यतिकै आवश्यकता हुन्छ, हामी त्यतातिर ध्यान दिदैनौं, सैद्धान्तिक रुपमा पनि पशुपालन सम्बन्धि ज्ञान नभई यो क्षेत्रमा हाम फाल्दा निश्चितै रुपमा व्यवसायमा घाटा हुन्छ, व्यवसायमा घाटा भएपछि पलायन हुने स्थिति हुन्छ नै, अर्कातिर राज्यबाट अनुदान मात्र लिनको लागि मात्र पशुपालन व्यवसाय गरेको मात्र पनि देखियो। अनुदान लियो, अनुदान आउन छोडेपछि व्यवसाय नै छोड्यो, यो परिपाटीले गर्दा वास्तविक व्यावसायिक कृषक अर्बौं पनि का वेचेर भएपनि भोलिको लागि केहि हुन्छ कि भनेर व्यवसायमा लागि रहेको छ भने भोले फटाहा कृषकहरु राज्यबाट केहि पाउन छोडेपछि पलायन भएको स्थिति हो।

० व्यावसायिक दुध उत्पादन कृषकहरुले पनि दुधको लागत मूल्य उठाउन सकिएन भने गुनासो छ तपाईंको भनाई के छ ?

नेपालको दुध उत्पादनमा सरदर प्रति लिटर ४०/४५ रुपैया कृषकको लागत पर्न आउँछ, ४०/५० रुपैया सम्म प्रतिलिटर दुधको मूल्य कृषकले पाउँछ। यो भनेको लगभग बराबरीको अवस्था हो। फाइदाको अवस्था होइन। लाखौं करोडौं लगानी गरेपछि कृषकले किन प्रतिफल नपाउने ? व्यावसायिक कृषकलाई व्यवसायमा टिकाई राख्न पनि अहिलेको दुधको मूल्यले सक्दैन, भारतले नाकाबन्दी गरेपछि सबै चिजको मूल्य बढेको छ, अरु चिजको मूल्य बढेपछि व्यवसाय धान्न सक्ने स्थितिमा हामी छैनौं, तसर्थ प्रति लिटर १० रुपैयासम्म मूल्य वृद्धि भयो भने हामी कृषक भएर नै टिक्न सक्छौं भन्ने कुरा हो। यदि पशुपालन गरि दुध उत्पादन गर्ने कृषक पलायन हुने स्थिति भयो भने देशमै भोकमारी पैदा भै हाम्रो अस्तित्व पनि सिद्धिने खतरापनि त्यतिकै छ।

० दुधको मूल्य वढाउदा उपभोक्ता नघटलान भन्ने के ग्यारेन्टी छ ?

नेपालको इतिहासमा नै अहिलेसम्म यस्तो भएको छैन, अर्को कुरा स्वभिमानी नेपाली जनताले नेपालका कृषकवर्गलाई सधै माया गरेको अवस्था हो। तसर्थ दुधको मूल्य केहि वढाउँदमा उपभोक्ता घटि हाँल्लन भन्ने होइन वरु गुणस्तरीय दुध उत्पादन भएको खण्डमा उपभोक्ता अर्बौं वढ्छन् भन्ने अपेक्षा छ।

० व्यावसायिक पशुपालन क्षेत्रको विकासमा सरकारका कर्मचारी नै वाधक छन् भनेर केला केलामा तपाईंहरु भन्न हुन्छ, समन्वयको कमि हो वा सरकारी कर्मचारी नै वाधक हुन् ?

नेपालमा व्यावसायिक पशुपालन लगायत समग्र कृषि क्षेत्रको वाधक भनेकै केहि भष्ट कर्मचारी हुन भन्ने कुरा कटु सत्य हो। कृषि विकास मन्त्रालय वा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय जसले नीति, नियम बनाएपनि कार्यान्वयनको पक्षमा खै काम गरेको ? नीति बनाउने पनि उनीहरु काम नगर्ने पनि उनीहरु नै कस्तो अचम्म। कृषिका माथिल्लो निकायको पनि चालचलन उस्तै हो। नेपाल सरकारको शाखा अधिकृत सो सरहको पदमा १० वर्ष जागिर खाएको कर्मचारीको राजधानि (काठमाण्डौ) मा ३ करोड भन्दा बढिको घर घडेरी भएको सयौं रेकर्ड हामीसँग छन। कृषि वा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयका कर्मचारीको पनि रहन सहन त्यो भन्दा फरक छैन। मन्त्रालयले व्यावसायिक कृषि वा पशुपालनको नाममा जति खर्च गरेको छ। त्यसको उपलब्धि खै ? क्षमतावन मन्त्री आपन कर्मचारीले काम गर्न नसक्ने बनाएका धेरै उदारहण पनि छन। तसर्थ नेपालका भष्ट कर्मचारीहरुको अवैध सम्पत्तिलाई राष्ट्रियकरण गरी उनीहरुको आचरणमा सुधार नभएसम्म व्यावसायिक पशुपालनको विकास हुनेवाला छैन।

० पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय गठन भएको यसले सहयोग फाइदा पुऱ्याउला नि त ?

पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय गठन भएकोमा हामी खुशी नै छौं, तर उसले हामी व्यावसायिक पशुपालनको क्षेत्रमा लागेका कृषकलाई के सहयोग गर्ला भन्ने कुरामा चाहि अहिले टिप्पणी गर्नु हतारो हुन्छ। मन्त्रालय फोरर मन्त्री, राज्यमन्त्री थपि सत्ता

टिकाउन हो कि काम गर्न हो, त्यो हामीले हेर्न बाँकी नै छ।

० बैंक तथा वित्तीय संस्थाले कृषि क्षेत्रमा लगानी गर्न सकारात्मक छैनन् भन्ने कृषकको भनाई छ, लगानी नगरेको अवस्था हो ?

यस विषयमा हामीले हाम्रो व्यवसायिक पशुपालन तथा दुध उत्पादन कृषक समाजको तर्फबाट २०७१ साउन २१ गते नेपाल राष्ट्र बैंकका तत्कालिनलाई २८ बुँदे ज्ञापन पत्र बुझाएका थियौं। त्यतिवेला नै गर्भनरले व्यवसायिक कृषकलाई सजिलै सहूलियत दरमा कृषि कर्जाको व्यवस्था गर्छौं भनेर आश्वासन दिएको थिए तर नेपालको वैकिक क्षेत्र भनेको सामन्ती, लुट मच्याउने खालको छ। विलासी साधन किन्न सस्तोमा ऋण दिने वैकहरुले कृषि कर्जा माग गर्न जादा विभिन्न भन्कटिलो प्रक्रिया र एघार प्रतिशत भन्दा माथि व्याजदर कायम हुने गरि व्यक्तिगत चिनजानको आधारमा मात्र ऋण दिन तयार हुन्छन्, यसलाई के भन्ने ? तसर्थ व्यवसायिक पशुपालक कृषक समाजको माग के हो भने, परियोजना र विमित पशु नै धितो कायम हुने गरि सहूलियत व्याजदरमा कृषि कर्जा पाउनु पर्छ भन्ने माग हो, जसमा बैंकहरु सकारात्मक देखिएका छैनन।

० सहूलियत दरका कृषि कर्जा नपाए सोभैं नेपाल राष्ट्र बैंकमा सम्पर्क गर्नु भन्ने गर्भनरको अपिल छ त ?

अपिल गर्नु मात्रै ठुलो कुरा होइन। हामीले अर्बौंपनि अनुदान सहितको कृषि कर्जा प्राप्त गर्न सकेका छैनौं तपाईंको लोकप्रिय पत्रिका मार्फत गर्भनरज्यूलाई यो कुरा पुऱ्याउन चाहन्छौं। विभिन्न वाणिज्य बैंकले हामीलाई भ्रम छोरे, नेपाल राष्ट्र बैंकले बैंकहरुलाई दिएको स्पष्ट निति के हो ? राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकको एउटा नीति, कृषि विकास बैंकको अर्को निति, नेपाल बैंक लिमिटेडको अर्को नीति हो वा सबैको एउटै नीति हो, नेपाल राष्ट्र बैंकले सबै व्यावसायिक कृषकलाई प्रष्ट पार्न जरुरी छ। बैंकहरुको फरक फरक नीतिका कारण सहूलियत दरको कृषि कर्जा प्रभावकारी रुपमा कृषकले उपभोग गर्न नपाएको अवस्था हो। यो कार्यान्वयन नगर्ने बैंकलाई गर्भनरले कारवाही गरे मात्रै अपिल प्रभावकारी होला भन्ने लाग्छ।

० बिल अधिकारी

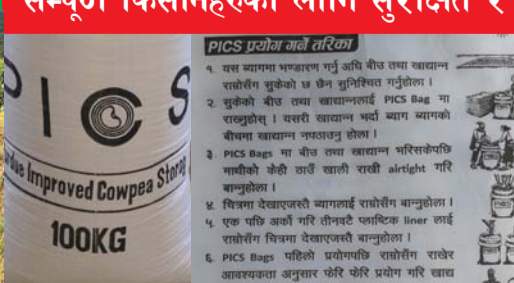
भूकम्पले घर छैन !

धान सुरक्षित गर्न ठाउँ छैन

तर पनि मलाई केही डर छैन ! किनकी

अमेरिकी प्रविधिबाट नेपालमै उत्पादित तीन लेयरको PICS मैसँग छ

सम्पूर्ण किसानहरुका लागि सुरक्षित र हावा नछिर्ने अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको व्याग

NAF Seeds Pvt.Ltd
Natole, lalitpur
Phone : 5538748 Fax : 5534428
Website: www.nafseed.com